

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

שופטים - תשנ"ט - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

שבר"ח אלול. יש סגולה לברכה עושר. שהרי משה רבינו התעשר מהפסולת הזאת. וכלשון רש"י "הראהו מחצב ספירין מתוך אהלו ואמר לו הפסולת יהיה שלך ומשם נתעשר משה הרבה" שמות ל"ד פסוק א'. על כן נהגו להתחיל בסליחות ובתקיעת שופר ואמירת תהילים מב' אלול עד יום הכיפורים. לבקש סליחה ולבקש על הפרנסה.

השיעור לעילוי נשמת :

מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : שופטים

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ט.
חודש אלול שופר וסליחות

שלש פעמים ארבעים יום

חודש אלול הוא חודש מיוחד. יש בו כמה הלכות מיוחדות. בפר' עקב כתוב דברים פרק ט יח "ואתפש בשני הלחת ואשליכם מעל שתי ידי ואשברם לעיניכם: ואתנפל לפני ה' כראשנה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי על כל חטאתכם אשר חטאתם לעשות הרע בעיני ה'." שלוש פעמים משה עולה להר סיני. וכך מפרש רש"י שם: "ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום - שנאמר "ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה". באותה עלייה נתעכבתי ארבעים יום. נמצאו כלים בכ"ט באב. שהוא עלה בשמונה עשר בתמוז, בו ביום נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל ואמר לו למשה "פסל לך שני לוחות", עשה עוד ארבעים יום, נמצאו כלים ביום הכיפורים. בו ביום נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ואמר לו למשה "סלחתי כדברך". לכך הוקבע למחילה ולסליחה. ומנן שנתרצה ברצון שלם: שנאמר בארבעים של לוחות אחרונות "ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים", מה הראשונים ברצון - אף אחרונים ברצון. אמור מעתה אמצעייה היו בכעס". בפעם ראשונה משה עלה מיד אחרי מתן תורה בז' בסיון. כשירד ביי"ז בתמוז אחרי ארבעים יום הוא ראה את העגל, שבר את הלוחות וטחן את העגל. מיד למחרת ביי"ח תמוז עלה משה בפעם שניה לבקש רחמים לישראל ארבעים ימים של כעס. בסופם משה נענה על ידי ה' ונאמר לו "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים". יורד משה בכ"ט אב. בפעם השלישית עולה משה בר"ח אלול להר סיני עם הלוחות שחצב מתוך האוהל שלו בידו כדי שה' יכתוב עליהם את מה שהיה כתוב על הלוחות הראשונים. נשתהה משה בהר ארבעים יום שבהם התפלל לה' שיסלח לעם ישראל. וביום הכיפורים אמר לו ה' "סלחתי כדברך" ונתן לו את הלוחות השניות, ולכן ארבעים יום אלו שמראש חודש אלול עד יום הכיפורים מסוגלים לתשובה יותר מכל ימות השנה כי הם ימי רחמים וימי רצון. ואף על פי שבכל השנה הקב"ה מקבל את בניו בתשובה, מכל מקום ימים אלו מובחרים ביותר, כי קבלת הלוחות היא אות והוכחה לכך כי ה' קיבל את תשובת ישראל ומחל להם על חטא העגל ושבירת הלוחות הראשונות. מאז נקבעו ימים אלו כימי רצון, ונקבע יום י' בתשרי כיום סליחה ומחילה לישראל עיין רש"י תענית ל' ע"ב ד"ה שנתנו בו לוחות אחרונים. ועיין לתוסי' ב"ק דף פ"ב ד"ה כדי, שיש להם חשבון אחר.

סליחות
השו"ע אומר בסעיף ראשון בהלכות ראש השנה סימן תקפא סעיף א "נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים מראש חדש אלול ואילך עד יום הכיפורים". והוסיף הרמ"א ומנהג בני אשכנז אינו כן אלא מר"ח ואילך מתחילים לתקוע אחר התפילה שחרית ויש מקומות שתוקעין גם כן בערבית. ועומדים באשמורת לומר סליחות ביום ראשון שלפני ר"ה ואם חל ר"ה שני או שלישי מתחילים מיום ראשון שבוע שלפניו. בר"ח אלול לא אומרים סליחות. ולא אומרים תחנונים. ומתחילים רק מב' לחודש אלול. ואע"פ שהיינו צריכים להתחיל מר"ח אלול כי ביום זה עלה משה, הספרדים מתחילים מב' אלול מפני שבר"ח לא אומרים סליחות ותחנונים, לא אומרים וידוי ולא יג' מדות. עיין כה"ח ס"ק ט"ו.
השו"ע כותב "מראש חדש אלול" אע"פ שקמים רק מב' לחודש אלול. כדי ללמד שכל מר"ח אלול צריך לומר סליחות, צריך לומר תחנונים, צריך לתקוע בשופר, צריך לומר תהילים. צריך, אבל אי אפשר אז בבי' לחודש מתחילים. אבל כבר בר"ח תחשוב בלבך איך לתקן מעשיך. ועיין כה"ח ס"ק טז שהארי" ז"ל היה נוהג לאמר סליחות מלה במלה עם הצבור החל מר"ח אלול.

לימוד תורה או סליחות

מורים ומלמדים צריכים גם הם להתאמץ לומר סליחות עם הציבור, וראוי להם לישון מוקדם על מנת שלא לפגוע בתלמידיהם וכד'. רמ"א יו"ד רמה סעי' יז. ואומר הרב חיד"א "וראיתי כמה ת"ח בימים האלה מפסיקים ללמוד שאלות ותשובות, לפלפל, ואומרים סליחות תפילות ותחנונים. ועוסקים בספרי מוסר" ברכ"י שם אות ו'.

סליחות או תיקון חצות

מי שקם לסליחות. לפני עמוד השחר. ויש לפניו תיקון חצות או סליחות - תקון חצות קודם. וכן בכל השנה כשאדם קם לפני עמוד השחר ויש לפניו תקון חצות או לימוד תורה - תקון חצות קודם כה"ח שם ס"ק ד'.

ברכות השחר לפני סליחות

כתוב בשולחן ערוך סימן מו סעיף ט: "לא יקרא פסוקים קודם ברכת התורה, אע"פ שהוא אומרם דרך תחנונים. ויש אומרים שאין לחוש, כיון שאינו אומרם אלא דרך תחנונים, ונכון לחוש לסברה ראשונה" והרמ"א אע"פ שבתחילה חלק וכתב שם "אבל המנהג כסברה אחרונה, שהרי בימי הסליחות מתפללים הסליחות ואח"כ מברכין על התורה עם סדר שאר הברכות, וכן בכל יום כשנכנסין לבהכ"נ אומרים כמה פסוקים ותחנונים ואח"כ מברכין על התורה". לבסוף כתב "ונהגו לסדר ברכת התורה מיד אחר ברכת אשר יצר, ועיין במש"ב ס"ק כ"ז שיש לברך ברכות התורה לפני הסליחות.

לדעת הרב הארי" ז"ל כשאדם קם בבוקר אומר "מודה אני" נוטל ידים ומתפנה" נוטל ידיו שוב ומברך "על נטילת ידים" "אשר יצר" "אלוקי נשמה" "ברכות השחר" ו"ברכות התורה". ויקפיד על סדר זה כי צריכים להצמיד את "אלוקי נשמה" ל"אשר יצר". וכך פוסק הרב אגון עוזנו ותפארתנו בעל הבן איש חי שצריכים לעשות עיין בא"ח ויש אות י"ב.
לדעת רמ"א אחרי ברכת "אשר יצר". אדם אומר מיד את ברכות התורה, ואחר כך שאר ברכות השחר. מי שקם מוקדם בבוקר והולך לנוחיות עושה צרכיו וחוזר לישן, לפני כן נוטל ידיו - מברך "אשר יצר" בלי ברכות השחר. אותו אדם כשקם בבוקר ולא צריך לנקבו. וכן מי שהיה ער כל הלילה מברך ברכות השחר ו"אלוקי נשמה" בלי "אשר יצר". ויש לשאול איך יברך אותה והיא אינה סמוכה לחברתה? שהרי צריך לסמוך ברכת "אשר יצר" ל"אלוקי נשמה"?

שני וחמישי - עת רצון

ואע"פ שהיה קצת ריצוי לה' בער"ח אלול, ונאמר למשה להכין את הלוחות, מתפלל משה רבינו ארבעים יום ומדגיש "לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי" כ"כ הדבר הזה חשוב. אומרים התוס' בבא קמא דף פב עמוד א: "אמר במדרש: משה רבינו עליו השלום עלה בחמישי לקבל לוחות האחרונות וירד בשני ונתרצה לו המקום. ולפי שהיה עת רצון באותה עלייה וירידה קבעו בשני וחמישי. ולכך נמי נהגו להתענות בבי' וה'. ואף על פי שעלה בהשכמה כדכתיב "ועלית בבקר" שדומה שכל העליות היו בבקר ולא בלילה ולא תמצא כי אם מ' יום חסירים לילה אחד - אין להקפיד בכך". ומכאן ופירוש שלמונו מ' יום שלם לקום ביום סליחות - יקום לפחות בשני וחמישי בכל שבוע.

מעלה חומרית ורוחנית לר"ח אלול

בכ"ט אב בערב ר"ח אלול אמר ה' למשה "פסל לך שני לוחות אבנים". בר"ח משה חוצב את האבנים ועולה להר. יש לנו פה שני דברים טובים: א שכשאמר לו ה' "פסול לך" תעלה לקבל את הלוחות. כבר ה' נתרצה לו קצת. ב חכמינו אמרו "פסל לך" - הפסולת של מה שתחצוב - שלך. ומכאן

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

שופטים - תשנ"ט - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

יוהרה, גאווה יש לך! אתה עומד בשוק ומכריז לכולם "אני מתאבל על ירושלים!" אתה עושה גאווה לעצמך? אסרו אותו. אמרו להם: אמרתי לכם שקוראים לי אליעזר זעירא מתוך נימוס אך האמת שאני חכם ויושב בישיבה ובאמת אני מתאבל על ירושלים. תשחררו אותי.

אמרו לו: מי אמר שאתה חכם ויושב בישיבה? יש לך תעודה ברבנות. אין לך כלום. מי אמר שאתה רב? אתה צוחק עלינו! גם מתגאה וגם משקר עלינו! אמרו להם: שאלו ממני שאלה בהלכה ואני אענה לכם או אני שאל אתכם ואתם תענו לי. אמרו לו: אתה תשאל. אמרו להם: האם דקך כופרא מאן משלם? אדם שראה דקל שיש שם תמרים והתמרים לא הבשילו והיו עדין בוסר, וחתך אותם כמה משלם? האם משלם כמו מחיר של תמרים בשלים, או כמו תמרי בוסר שמחירם זול. אמרו לו: משלם דמי בוסר כמות שהוא ולא מחיר התמרים שעדין לא צמחו. אמרו להם: והרי לבעל הדקל יש טענה חזקה למזיק. יאמר לו אם היה נשאר קצת היו לי הרבה תמרים טובים. אז אתה גנבת לי תמרים. חזקת לי תמרים. אמרו לו: אתה צודק. ישלם מחיר תמרים טובים. אמרו להם: אבל הוא לא הזיק תמרים רק עץ עם פרי בוסר? אמרו לו: טוב תגיד אתה מה אתה פוסק?

אמר להם: בשישים. ישלם להם שישים אחוז מדמי התמרים שעשויים להיות. אמרו לו אתה ממציא לנו דינים חדשים. מי אמר הלכה כמוך? אמר להם לכו לרבנים ותשאלו. הלכו לישיבה לשמואל שאלו אותו האם הדין הזה נכון? אמרו להם: שפיר קאמר לנו "בשישים!" שחררו אותו.

אומר בעל הבן איש חי מה רמוז בסיפור הזה?
אלא כך הכוונה אנחנו אומרים בסליחות "חשוב עלן טבון". לכאורה זו חוצפה לבקש מה' שיחשוב עלינו טובות אם אנחנו לא כאלה. תהיה טוב - ואז ה' יחשוב עליך טובות. וכן "עשה למען יונקי שדיים". "עשה למען גמולי חלב". מה אנו מבקשים שה' יעשה למעננו?

אנחנו עתידים להיות טובים ולכן כבר עכשיו לא טובים. אנו עונים לו אבינו שבשמים הרי שעתידים לעשות. כמו שמחשבים במחיר את התמרים שיהיו בו לעתיד. על חשבון העתיד שלם לנו. וכן עשה למען הקטנים גמולי חלב ויונקי שדיים הם עדיין קטנים. אבל אח"כ יהיו גדולים יהיו רבנים יהיו בעלי מצוות על חשבון המצוות שיעשו תשלם לנו. תן לנו היום. על זה הוסיף הרב ואמר שכך פירוש הפסוק בתהילים "אשר בנינו כנטיעים מגודלים מנעריהם" בנינו כנטיעים - נטועים בתוך האדמה. אז הם יתנו פירות ופירי פירות מגודלים. תחשוב כאילו כבר נתנו פירות, כבר עשו מצוות תציל אותנו תעזור לנו בזכותם.

תקיעות בשופר

מתי? האשכנזים נוהגים לתקוע מר"ח אלול אחרי תפילת שחרית. הספרדים משתדלים לקחת את שתי החומרות. קמים לסליחות מר"ח אלול, ואם יש תוקע - תוקעים בייג מדות, ובקדיש תתקבל שאחרי הסליחות ולא מקפידים לתקוע רק משתדלים. ולמה נוהגים לתקוע? כתוב בטור סימן תקפא: "תינא בפרקי ר"א בר"ח אלול אמר הקב"ה למשה "עלה אלי ההרה" שאז עלה לקבל לוחות אחרונות והעבירו שופר במחנה "משה עלה להר" שלא יטעו עוד במספר הימים והקב"ה נתעלה באותו שופר שנאמר "עלה אלהים בתרועה" וגוי' לכן התקינו חז"ל שיהיו תוקעין בר"ח אלול בכל שנה ושנה". ולמה תוקעים כל החודש? הלא כתוב בפרקי דר' אליעזר שהתקינו לתקוע בר"ח אלול? עונה הטור ותוקעים "כל החדש כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה שנאמר "אם יתקע שופר בעיר" וגוי' וכדי לערבב השטן וכן נוהגין באשכנז לתקוע בכל בוקר וערב אחר התפלה" ולמה שופר? שואל הב"י בסימן תקפא "איכא למידק שכבר הביא ראייה משופר שתקעו במדבר, ולמה ליה תו לאיתויי ראייה מ"אם יתקע שופר בעיר?" והסביר הב"י הוא שהרי בליל תשעה באב היה יוצא כרוז בכל מחנה ישראל במדבר והיה אומר "כל אחד ילך ויקבור את עצמו" כך היה צריך בר"ח אלול שלוש שליחים בכל שנים עשרה השבטים ולהכריז ולומר "היום עלה משה רבינו". בשביל מה צריך שופר?

אלא שופר זה מעורר. ומכיון שלקחו שופר לעורר אז לכן מתעוררים אנחנו בכל חודש אלול בתקיעת שופר ואמירת סליחות. למה לערבב השטן מר"ח? אומר הב"י שהטעם של ערבוב השטן היה מספיק ליומיים שלושה לפני ראש השנה שיחשוב שעכשיו ראש השנה. ומדוע תוקעים מר"ח? אלא

התשובה היא שבדרך כלל "אלקי נשמה" סמוכה ל"אשר יצר" ולכן תיקנו אותה בנוסח שאינו פותח בברוך אע"פ שהיא ברכה ארוכה. אבל אם לא צריך לברך אשר יצר מברך "אלקי נשמה" בפני עצמה. וכשאפשר טוב לעשות כדברי הרב האר"י הקדוש לחבר את "אלוקי נשמה" עם "אשר יצר". ויש לכך גם כן טעם על פי הסוד ועיין בעו"י וישב אות זו.

אכילה לפני סליחות

בזוהר הק' כתוב שאסור לאדם לאכול אחרי שישן עד שיתפלל. הזוהר הק' מחמיר בזה חומרות גדולות מאוד מאוד. ולכן בכל השנה כולה אם אדם לא יכול לישון וקם אחר חצות או בשעה מוקדמת - נוטל ידיו מברך ברכות השחר ברכות התורה בבית ואחר כך קורא משניות או תהילים. אם הוא רוצה לשתות כוס קפה כדי להשאר ער - מותר. אבל אוכל אסור - כך כותב החיד"א עיין לכה"ח תקפ"א ס"ק ס"ט וסי' פ"ח ס"ק כ"ח ל' ל"א.
אחרי עמוד השחר. אדם יעשה חשבון לעצמו, הוא יהיה הפוסק המורה הלכה, הרב של עצמו. ישאל את עצמו בשביל מה אני שותה? אם אני שותה לשם תענוג - לא ישתה. כי אסור להתענג לפני התפילה. אבל אם שותה כדי שיהיה ערני, שיוכל לקרוא קריאת שמע כשהוא ערני, שיתפלל כשהוא ערני, שיאמר סליחות כשהוא ערני - מותר לו. לא במסובת חברים וכששותה קודם התפילה יזכור שהותר לו לשתות מדין "חולה". אך אם אדם קם בבוקר ביום שבת יושב לו במרפסת שלו רגל על רגל, הוא ובניו שותים כל אחד כוס קפה זה רפואה? אם אתה שותה את זה כרפואה מי שותה רפואה במרפסת? רפואה שותים ליד הברז של המים. מי ששותה במרפסת ביתו - שותה לתענוג באויר הצח להתענג לפני התפילה - וזה אסור עיין לכה"ח פ"ט ס"ק ל"א בסופו. עם סוכר או בלי? אומר החיד"א ישתה קפה בלי סוכר. אומר הגינת ורדים שזה בזמנו של החיד"א היו שותים קפה בלי סוכר. וכן כותב הפרי חדש שזה היה בזמנו. אך היום לא שותים קפה בלי סוכר ואם מותר לשתות קפה - מותר גם סוכר ועיין לכה"ח סי' פ"ט ס"ק ל"א.

נטילה בעלות השחר

נשקמים בבוקר לסליחות נוטלים ידים ומברכים. האם צריך לנטול ידים שנית בעלות השחר?
כתוב בשולחן ערוך סימן ד סעיף יד: "השכים קודם עמוד השחר, ונטל ידיו, יש להסתפק אם צריך לנטול ידיו פעם אחרת, כשיאור היום, להעביר רוח רעה השורה על הידים" ומעיר הרמ"א "ויטלם בלא ברכה". על זה אמר הגאון הראשון לציון הרב הראשי לישראל הרב יצחק נסים זצ"ל ועוד הרבה אחרונים, לא ראינו שאנשים באמצע סליחות קמים ועושים נטילת ידים בעלות השחר? לא מצינו דבר כזה?

וניסו לישוב את המנהג בכך שבדברי מהר"ח כתוב שלא צריך לנטול ידיו שנית. אך החיד"א כותב שמדברי מהר"ח משמע דוקא שכן צריך לנטול ידיו שנית. אז מה אנחנו נעשה? אלא באמת אם אדם נטל ידיו ולחזר לישון, כשקם בבוקר יטול ידיו שנית כי בסוף הלילה שורים כוחות הטומאה. וכן אם אדם קם לפני עמוד השחר נטל ידיו וישב וחלם חלומות או התבטל - אחרי עמוד השחר צריך לנטול את ידיו. ואם ברך בלילה "על נטילת ידים" לא יחזור לברך שנית על נטילת ידים. אך אם קם לפני עמוד השחר ונטל ידיו והתפלל או אמר סליחות או למד תורה וכד' לא צריך לנטול ידיו שנית כיון שכל מטרת הנטילה היא לסלק רוח רעה. וכאשר עוסק בתורה לא שורה עליו רוח רעה. ועכ"ז הנוטל ידיו בלי ברכה תע"ב עיין לני"ל כה"י חמש המקובלים ובא"ח סי' ד' ס"ק מ"ז ניב נ"ג.

בקשות בסליחות על חשבון העתיד

הגמ"ב ב"ק נט. מביאה מעשה באליעזר זעירא שהיה ת"ח גדול והיה קורא את עצמו "אליעזר הקטן". עניו גדול היה. הגמרא מספרת שהיה אליעזר זעירא לובש נעלים שחורות ועומד בשוק דנהרדעא. אשכחניהו דבי ריש גלותא. וטורי ריש גלותא היו תקיפים גדולים. ראו את אליעזר זעירא שהוא לובש נעלים שחורות. אמרו לו מאי שנא הני מסנאי? למה אתה לובש נעלים שחורות? כולם לובשים חום, לבן או צהוב. למה אתה לובש שחור? אמרו להם: דקא מתאבלנא על ירושלים - אני מתאבל על ירושלים, לכן אני לובש נעלים שחורות. אמרו ליה: את חשיבא לאתאבולי על ירושלים?

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

שופטים - תשנ"ט - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

לוחות הברית כתובים ע"י הקב"ה וירד עיני רש"י תענית לי ע"ב.

חוטא חשוב כמת

כתוב בישיבתו פרק נו יח "דרכי ראייתו וארפאהו ואנחהו ואשלם נחמים לו ולאבליו" שואל על זה הזוהר הקדוש משפטים קו איך אפשר לנחם אדם ואת משפחתו שכתוב "לוי" ולאבליו", אם הוא מת אי אפשר לנחם אותו ואם הוא חי על מה יש לנחם?

ומתוך הזוהר שכאן הכוונה לאדם חוטא הנקרא מת והניחומים הם לאותם שני מלאכים המלוים אותו מזו היותו בר מצוה. המלאכים האלה שמלוים אותו שמחים שמחה גדולה כשהוא עושה מצוה. למד דין מיוחד. קיים הלכה מיוחדת. ולא עלינו אם אדם עושה איזה עבירה אז המלאכים האלה הולכים ומעידים עליו שעשה עבירה ובורחים ממנו ומתאבלים עליו.

על אדם זה מדבר הפסוק. "דרכי ראייתו וארפאהו" אומרים לאדם חטאת עוית פשעת! איך רואה את הדרכים שלך? יש לך דרך תקן את עצמך! "דרכי ראייתו וארפאהו" - אני ארפא אותך. אחרי שרפאתי אותך וחזרת בתשובה בלמוד תורה, קיום צדקה, תפילה ומעשים טובים אז אני אמחל לך על העוונות. "ואשלם ניחומים לו ולאבליו". הם המלאכים המתאבלים על אדם כשהוא חוטא, כשראו אותו שעושה עוון ברחו ממנו. הם לא רוצים ללות אדם שעושה עוונות. יושבים בצד ובוכים. הם אבלים עליו. עכשיו כשהזוהר בתשובה אומר ה' למלאכים האבלים "תחזרו תחזרו!" הוא חזר בתשובה! "ואשלם ניחומים לו" ולאבליו".

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך

"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך" ואחרי זה כתוב "ושפטו את העם משפט צדק. צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ". אומר הרב חיד"א שש בזה רמז. כי תמיד הפרשה הזאת נקראת בחודש אלול. יש לאדם שערים. עיניים. אוזניים. לשון. וללשון מדברת ה' שם שני שערים. שער אחד של עצם שיניים ושער שני של שפתיים לאטום את הלשון. אבל הלשון פורצת ומדברת. לעיניים יש עפעפיים לעצום את העיניים. וכן אדם ששומע דבר עבירה, לשון הרע, רכילות יכול לאטום אוזניו. לכל אוזן יש אליה ויש אצבע דקה שבה אתה יכול לאטום אוזניך עיני כתובות ה' ע"ב. "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך". בכל השערים שלך - בעיניים באוזניים תשים "שופטים ושוטרים" - תשמור עליהם. אבל "תתן לך". לא תחכה שהשכן שלך יגיד לך, לא תחכה שהרב יגיד לך מוסר. כי אם הרב יתן לך מוסר - זה יכאב לך. אז תצטרך להגיד לעצמך בכעס מה הרב נותן לי מוסר? מה השכן שלי נותן לי מוסר? לכן תקדים אותם ותתן לעצמך מוסר! אתה תתן לעצמך שופטים ושוטרים תתן לעצמך. אבל אם אתה שופט את עצמך "לא תטה משפט לא תכיר פנים לא תקח שוחד". אם חבר שלך באמצע החזרה ידבר אז אתה עלול להקפיד אבל כשאתה מדבר - מותר לך? "לא תקח שוחד. לא תטה משפט. צדק צדק תרדוף". אומר הרב בעל הבן איש חי וגם הרב חיד"א. "צדק צדק תרדוף" כלומר לשפוט בצדק. "לרדוף בצדק". וכתוב "למען תחיה וירשת את הארץ" גם בעולם הזה וגם בעולם הבא.

תפילה

העיקר התעוררות הלב

אדם תוקע בשופר, שומע קול שופר. אומר הפרישה אתה שומע שופר בשביל מה אתה שומע שופר? להבדיל את השטן שלא יקטרג עלך ותחזור בתשובה. אתה לא חוזר בתשובה. אתה שומע שופר אתה לא חוזר בתשובה. אתה עומד ואומר סליחות. אתה אומר יג מדות להזכיר רחמים. אבל אם אתה לא מתעורר בתשובה ומעשים טובים, זה טוב, טוב שאתה יושב ומתפלל, אבל צריך את העיקר את ההתעוררות. העיקר לשפר ולתקן. כלומר הכל הוא אמצעי לחזור בתשובה ולתקן את המעשים.

לדוד ה' אורי וישעי

האשכנזים נוהגים החל מר"ח לומר את המזמור "לדוד ה' אורי וישעי". על פי המדרש ויקרא רבא כא שאומר שה' "אורי" בראש השנה. ו"ישעי" - יום

מטרתנו היא שיחשוב השטן שר"ח אלול הוא ראש השנה. ושיחשוב כן בכל יום ויום. וכן אנחנו נחשוב. ומסביר הפרישה אם כל המטרה בכדי שיעמדו ישראל ויתעוררו. בכל חודש אלול בכל בית כנסת ובית כנסת, הרב יעמוד וידרוש על תשובה ומעשים טובים ויחזרו כולם בתשובה בשביל מה צריך לתקוע בשופר? "בכדי לערבב את השטן". שלא יקטרג עלינו שאנחנו חוזרים בתשובה. שלא יאמר עלינו שאנו צבועים שלא יאמר "מה אתם עושים באלול? מה אתם חוזרים בתשובה?" שלא יקטרג עלינו - אנחנו תוקעים בשופר. ומכאן ילמד אדם שכשרוצים לחזור בתשובה יש הרבה מניעות, שכנים, משפחה, הרגלים, בושה מדומה וכד' ועל כולם מתגברים בעזרת ה'. ממתני תוקעים? "הלבוש" אומר שאם תתקע מא' אלול שהוא ב' דר"ח - אין לך ארבעים יום ולכן יש לתקוע בא' בר"ח אלול. ויש אומרים לתקוע מבי דר"ח אלול שאז משה עלה למרום. מנהג חב"ד שביום ראשון של ר"ח אלול הם תוקעים בשביל לבדוק את השופר אם הוא טוב או לא טוב. רק ביום השני של ר"ח אלול הם תוקעים תקיעות רגילות.

תשובה

שווג נגרם על ידי מזיד

דורשי רשומות אמרו: "ימל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך" ר"ת אלול. תשובה, וכן אני לדודי ודודי לי, ר"ת אלול תפילה, וכן איש לרעהו ומתנות לאביונים, ר"ת אלול צדקה רמז ל"תשובה תפילה וצדקה" שצריכין להרבות בהם בחודש זה. האר"י ז"ל כתב על הפסוק "ואשר לא צדה והאלהים אינה לידו ושמתו לך", שהם ר"ת אלול. גם בכף החיים יש עוד רמזים. ואפשר למצוא הרבה הרבה רמזים על אלול. מה כל הרמזים האלה? הראשונים הביאו את ארבעת הפסוקים האלה. שהם יסוד לתשובה של חודש אלול. לומר לך כי חודש זה הוא עת רצון לקבל תשובה על החטאים שעשה בכל השנה. ורמז יש בפסוק שגם על השגות צריך האדם לחזור בתשובה בחודש זה, כיון שאדם נכשל בחטא בשוגג בגלל חטאים אחרים שעשה במזיד. וזה שנאמר "ואשר לא צדה והאלהים אינה לידו ושמתו לך מקום אשר תנוס שמה". אומר האר"י הק' גם על עוון שעשה אדם בשגגה "אשר לא צדה" ויצא לו השגגה הזאת, אעפ"י כן "ושמתו לך מקום אשר ינוס שמה". כי בגלל חטא אחר במזיד נתגלגל לך חטא בשגגה. ועל זה חוזרים בתשובה בחודש אלול עיני לקשוי"ע ס"י קכ"ח.

תורה לפני תשובה

כתוב בזוהר שקוראים בשבעות האלה "פתח ר' אלעזר ואמר ויודעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים". אומר רבי אלעזר שהפסוק הזה לא מובן. היה צריך לומר "ויודעת היום כי ה' הוא האלוהים והשבות אל לבבך". תדע כי ה' הוא האלוה ותחזור בתשובה. ואילו הפסוק בדיוק הפוך. "והשבות אל לבבך" ואח"כ כתוב "כי ה' הוא האלוהים"? עונה הזוהר "זכאה מאן דאשתדל באורייתא" ... והשבות אל לבבך שב תלמד תורה, ואם תלמד תורה אז תבין מה זה תשובה. אז תדע איך לחזור בתשובה. ורק אז תדע כי ה' הוא האלוהים. "השבינו ה' לתורתך וקרבונו מלכנו לעבודתך" רק אז נוכל לחזור "בתשובה שלימה לפניך". ולכן אמר "והשבות אל לבבך" תלמד תורה ותדע "כי ה' הוא האלוהים".

תשובה מתוך תורה

מכאן תשובה לשאלה חשובה. למה משה מתפלל על סליחה לישראל בחודש אלול. הרי על סליחה כבר דיבר משה עם ה' בחודש אב. בארבעים יום אמצעים. עכשיו מדובר רק על קבלת לוחות שניים. ואילו משה צם לבקש רחמים ארבעים יום ובסופם משה מתבשר "סלחתי כדברך"? והתשובה היא כך. משה רבינו נמצא בשמים. ארבעים יום ארבעים יום לקבל תורה. אך משה לא מקבל תורה. הוא מתפלל שתהא סליחה שלמה. אומר לו ה' מה אתה מתפלל? אך משה רבינו עומד להתפלל. אומר משה: איך אני אקח תורה? איך אני ארד? הרי עם ישראל חטאו בעגל, וה' לא סלח להם סליחה גמורה. ה' לא מחל להם בשמחה? איך אפשר לקבל תורה בלי תשובה? והרי כתוב בזוהר הק' שלפני תשובה צריך לימוד תורה? איך אפשר לקבל תורה אם לא חזרו בתשובה שלימה? איך יקבלו תורה? אז עומד משה ומתפלל, עד שאמר לו ה' ביום כפור "סלחתי כדברך" רק אז לקח את שני

קול צופיך

מין הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

שופטים - תשנ"ט - מאת מין הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

אומר הרב האר"י הקדוש על הפסוק "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים" שזה רמז לחודש אלול שבו אדם חייב לבכות על ענין רוחני ועל ענין גשמי. על איסורים שבין אדם לחבירו ועל איסורים שבין אדם למקום. לא יחכה אדם עד ר"ה או עד כפור כדי שיבקש סליחה מחבירו. כבר בחודש אלול יבקש את סליחתו. אל תחכה עד ר"ה ועד כפור לחזור בתשובה. כבר בחודש אלול "ובכתה את אביה ואת אמה חודש ימים". אם אדם בוכה מתפלל לפני בורא עולם בחודש הזה אז התשובה שלו מתקבלת.

לימוד מוסר

ספרי מוסר הם כמו מלח ששומר את הבשר שלא יתקלקל. כך המוסר לאדם. יש אנשים לוקחים ספר מוסר אבל מתוך הכעס שלהם הם לא יכולים לסבול לקרוא מה שכתוב בספר וסוגרים אותו. זה לא טוב. מה הספר הזה עשה לך? איזה עוול עשה לך? הוא רק מעורר תשומת לבך. מעורר תשומת לבך אתה חייב להתעורר בדבר הזה. אדרבה תהא בבחינת הוכח לחכם ויאה.

מזלות החודשים

אמרו חז"ל בברכות ס"א "אחרי ארי ולא אחרי אשה". ואמרו חכמי הרמז חודש אב המזל שלו "אריה", חודש אלול המזל שלו "בתולה", חודש תשרי המזל שלו "מאזנים". תחזור בתשובה כבר אחרי ארי - אחרי חודש אב, ולא אחרי אלול לא אחרי "בתולה". הייתי פעם באיזה קיבוץ חילוני בצפון שמה גילו רצפה יפה ונאה עם גלגל המזלות שנמצא בפנים משהו נפלא מאוד אבנים מיוחדות אז המדרוך התחיל להסביר לי. אומר זה גלגל המזלות והכוכבים בשמים. אני אומר לו תגיד לי מה זה למטה? אומר מה הרב לא רואה זה מאזנים? אמרתי מה זה מאזנים? מה פתאום מאזנים? מילא שור, טלה וכו' אני מבין, מאזנים מה הכניסו לך באמצע מאזנים?

ענה המדרוך: הרב לא יודע! זה מזלות בשמים. יש כוכבים בשמים יש צורת בתולה צורת דג וכו' וגם צורת מאזנים. אמרתי לו: כן, אבל למה דווקא בתאריך הזה בתקופה הזאת יש מאזנים? אז הסתכל אומר נכון זה בתקופה בסוף הקיץ יש מאזנים! אמרתי לו: מאזנים זה חודש תשרי. הכוכבים והמזל בשמים זה מאזנים. כי זה החודש שבו שוקלים את העבירות והמצוות של האדם. הופתע מההסבר הזה ואמרתי למדרוך מהיום והלאה תאמר למבקרים הסבר זה. וזה פלא. בורא עולם כשברא את העולם ברא את הכוכבים ברא את המזלות ותמיד בחודש תשרי זה המאזנים. זה רמז לאדם. אבל למה האדם יחכה עד שכף המאזנים יהיו למטה או למעלה? לפני כן נתנו לנו עשרת ימי תשובה נתנו לנו את אלול כדי לחזור בתשובה לתקן את דרכינו ואם אדם לא מתקן את דרכיו באלול אז הוא פושע בעצמו. ואם מתקן המצוות מכריעות את כף המאזנים לכף זכות.

להקדים תשובה

כל אדם יעשה חשבון לעצמו מריה דחושבנא. אל תחכה שהשני יעיר לך איזה הערה. תעשה חשבון לעצמך. כמו שבכל שנה ושנה צריכים דו"ח לתת למס הכנסה ככה באלול צריכים דו"ח. וכשם שבארץ אם אדם מקדים ומשלם את המס עושים לו הנחה, כך בשמים אומרים לאדם: "אם תגיש את הדו"ח לפני כן, אנחנו נקל עליך. נוריד לך אחוּזים". אז אם אדם כבר מר"ח אלול עושה "מריה דחושבנא" עושה תשובה, אז מורידים לו עושים לו חשבונות להקל לו. "נושא עוון ועובר על פשע".

שכר מצוות

אין בעולם הזה שכר. השכר לחיי עולם הבא. אבל יש דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא. נשאר קיימת לעולם הבא. איך מותר לאדם לבקש מהקב"ה בזכות הצדקה, בזכות למוד תורה - שפלוני יהיה בריא, הרי כתוב "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס". איך מותר לעשות את הדברים האלה? וחז"ל אומרים האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן העולם הבא הרי זה צדיק גמור פסחים ח' ועיין תוס' שם ד"ה שיזכה. אומר הרב חיד"א ואומר הרב בן איש חי אם אדם נותן צדקה כל יום נגיד דוגמא עשרים שקל. עכשיו יש לו בן חולה ואומר אני נותן עשרים שקל הזה בשביל הצדקה שהבן יהיה בריא. זה לא חשוב. אם אתה מוסיף עוד צדקה על הצדקה שעשית עד עכשיו זה טוב.

על זה נאמר "צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ" למען תחיה "שיחיה בני" וירשת את הארץ היא הארץ הנצחית חיי עוה"ב "שאהיה בן העולם הבא". ויהי רצון שחודש זה יהא סוף וקץ לכל צרותינו נמוכה לחזור בתשובה אמיתית ונכתב ונחתם בספרן של צדיקים וחסידים.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

הכפורים. "יצפנני בסוכו" - בסוכות עיין מש"ב תקפ"א ס"ק ב'. הגאון מוילנא אומר שלא צריכים להגיד מזמור זה. וכן כתב הגאון ר' חיים מצאנז בעל ה"דברי חיים" שלא צריכים להגיד. ומי שאינו אומר טוב שיאמר פרקי תהילים אחרים אבל שאר האשכנזים אומרים את המזמור הזה. יש מהאשכנזים שאומרים את המזמור הזה בבוקר ויש שאומרים אותו גם בערב. ואף שלגבי התקיעות כתב הטור לתקוע גם בערב לא נהגו כן אלא רק מי שלא תקע בבוקר מחמת אונס ישמע תקיעה בערב. הרב חיד"א כותב שהספרדים אומרים כל השנה כולה את המזמור הזה. ומסורת בידינו שאם מכוין במזמור זה - לא יזקק מורה באצבע אות ל"ז. הנהגות חודש אלול

סדר חודש אלול

אדם צריך לעשות לעצמו סדר באלול. סדר אלול שונה מכל השנה כולה. יש נוהגין לומר תהילים בצבור בימים אלו, שאין כמו מזמורי תהילים להכניס בלב האדם אהבת ה' ויראת שמים. ונוהגים לומר עשרה מזמורים בכל יום מימי החול, כדי שיוכלו לגמור את כל התהילים פעמיים לפני ראש השנה שיש בהם מזמורים כמנין "כפר" מטה אפרים תקפא. יש נוהגין לסיים את "ספר התיקונים" מראש חודש אלול עד יום כיפור. ובספרים המודפסים יש חלוקה לפי ימי החודש אך אין חלוקה זו מחייבת דווקא, ונהגו חכמי ירושלים ללמוד כל יום כפי כוחם. העיקר - להתחיל בראש חודש אלול ולסיים ביום כיפור את שבעים התיקונים עיין כה"ח תקפ"א ס"ק ז'. אם רוצה ללמוד תיקוני זוהר כמו שנהגו לקרוא תיקוני זוהר תבוא עליו ברכה. רוצה ללמוד ספרי מוסר תבוא עליו ברכה. רוצה לקרוא תהילים קרא תהילים. העיקר שתשנה סדר היום שלך. אם אדם לא יתחיל באלול בדרך התשובה אז פתאום יבוא לו ר"ה והוא לא עשה כלום. אם אדם התחיל את התשובה באלול אז הוא יכול לבקש מה' שבר"ה יכתוב אותנו בספר החיים והשלום.

ספירת הימים

ואפשר להסביר שהיסוד של חכמי אשכנז שתוקעים כל חודש אלול, ויסוד מנהג הספרדים לומר סליחות כל חודש הוא בספירת הימים. חטא העגל בא בגלל טעות הימים שלפי דעתם משה איחר ולכן עשו עגל. בחודש אלול הם תיקנו את הטעות, כל יום הם היו סופרים ואומרים "היום יום אחד לעלת משה. עוד שלושים ותשע יום הוא חוזר" וכך הם היו במתח ובדריכות כל יום לשונו של משה, כל מעייניהם היו בספירת הימים ובתפילה להצלחת שליחותו. הם ידעו כי משה למעלה מתפלל בגלל חטאתם בעגל. הם היו במחשבתם עם משה וחזרו בתשובה ולכן הוא והם הצליחו. הם ידעו כי העוון הכי גדול זה מעשה העגל. אין לך כל צרה וצרה שבאה לעם ישראל שאין בה מעוון העגל. אז ישראל למטה היו חוזרים בתשובה. מתפללים כל חודש אלול. כל ראש השנה בתשובה. עשרת ימי תשובה תשובה. יום הכפורים תשובה. ארבעים יום. כך גם אנחנו בימים אלו קוראים סליחות ותוקעים בשופר כדי שנהיה במחשבתנו עם תשובה.

תוספת קדושה

התורה אומרת "צדק צדק תרדוף". אתה עשית מצוות, למדת תורה - תוסיף עוד תורה! תוסיף עוד מצוות! תוסיף עוד מעשים טובים בחודש אלול.

אלול - חיפוש

ויש מפרשים אלול פירושו בארמית חיפוש "מרגלים" נקראים "אללי" בראשית כב. וזה רמז שבחודש אלול צריך לחפש. מה טוב ומה רע במעשיו וחייב כמו כן לתקן את דרכיו. ולכן טוב וישר בכל לילה בחודש אלול עד יום הכיפורים לפני השינה, יפשפש אדם בדרכיו ובמעשיו לראות אם הם טובים או לא, ואם טובים הם, במה עליו לשפר אותם. ואחר כך יאמר וידוי וישוב אל ה'. ועל פי האמת צריך האדם לעשות כן בכל לילה כמעשה הצדיקים שנקראו "מארי דחושבנא", ולפחות יעשה כן בארבעים יום אלו דברי החיד"א, הובאו בכה"ח תקפא ס"ק כד.

חודש של בכיה

